

ПІДГОТОВКА УЧНІВ ДО ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ З БІОЛОГІЇ

Величко Л. (Київ)

Одним із завдань основної школи є підготувати учнів до свідомого вибору подальшого профілю навчання. Для того щоб повніше ознайомити школярів з об'єктами біологічної науки, допомогти їм обрати спеціалізацію, що відповідає їх очікуванням, схильностям, здатностям, у 8–9 класах доцільно за рахунок варіативної складової навчальних планів запропонувати різноспрямовані (в тому числі й біологічні) курси за вибором. Таких курсів повинно бути якомога більше. Наприклад, «Фізіологія рослин», «Життя тварин», «Еволюція основних систем органів тварин і людини», «Екологія людини та валеологія», «Діагностика здоров'я», «Закони природи у звичаях українського народу» тощо. Розраховувати викладання слід приблизно на 10–15 годин. Потім їх замінюють інші курси. Значну частину навчального часу курсів повинні становити досліді, практичні роботи, уроки в природі, екскурсії. Питання, що обговорюються на заняттях, повинні бути якомога цікавішими, знайомити учнів з можливостями і завданнями сучасної біології. Також значну роль у допрофільній біологічній освіті відіграють участь в олімпіадах, підготовка та захист робіт МАН, факультативні заняття, гуртки, різноманітні позаурочні та позакласні заходи з біології. Проведення такої комплексної роботи разом з кваліфікованою допомогою шкільних психологів повинно допомогти учням визначити профілізацію.

Як свідчить статистика, класів біологічного спрямування дуже мало. Причинами цього є відсутність підготовлених учительських кадрів, належної матеріальної бази, низький інтерес учнів до вивчення предмета тощо. Враховуючи те, що біологічна наука на сьогодні набуває великого значення для розвитку суспільства, така ситуація є неприпустимою. Якщо перші причини належать до компетенції Держави, то підвищити зацікавленість учнів у вивченні біології — повністю в змозі навчальних закладів. І починати цю роботу слід ще в основній школі.

Профільне навчання біології забезпечується розширеним вивченням природничих дисциплін, а саме: хімії, фізики, географії. Зміст біологічної освіти в профільних класах реалізується через предмет «Біологія», що становить інваріантну частину навчального плану, курсів за вибором та факультативів, запровадження яких забезпечується за рахунок варіативної частини.

Курси за вибором є завершеними навчальними циклами, що в поєднанні з факультативними заняттями стимулюють розвиток пізнавальних інтересів школярів. Залежно від своєї тематики вони можуть виконувати різні функції.

Вводити курси за вибором бажано поступово, адже їх велика кількість може поставити учня перед складним вибором. Доцільно запропонувати учням 3–4 курси на вибір, які із часом замінюються іншими.

Проведення занять з курсів за вибором має певні особливості. Так, на початку бажано обмежитися кількома настановчими бесідами, а більше часу приділяти проведенню семінарських занять, дослідів, лабораторному практикуму, самостійній підготовці курсових робіт, їх захисту. Такі форми проведення занять покликані розвивати творчу активність учнів, уміння самостійно отримувати знання, ознайомлюють з науковою діяльністю, готують школярів до навчання у вищих навчальних закладах.

Однією з форм профільної диференціації є вивчення біології в класах з поглибленим вивченням предмета, яке може починатися у 8–9-х класах основної школи за спеціальною програмою (К.: Шкільний світ, 2001). У програмі для поглибленого вивчення біології широко розкриті питання біохімії, екології,

еволюції, походження органічного світу тощо. Розширено також практичну частину програми, що дає можливість школяреві глибше проникнути в сутність біологічних процесів і явищ та визначитися з обранням бажаного профілю подальшої освіти, підготувати випускника школи до засвоєння програми природничого спрямування вищого навчального закладу.

КОНЦЕПЦІЯ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ МЕРЕЖІ БІБЛІОТЕК ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

Рогова П.І. (Київ)

Державна науково-педагогічна бібліотека (далі — ДНПБ) України ім. В.О. Сухомлинського розробила Концепцію інформатизації мережі бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів України, яку схвалила Президія АПН України, відтак документ було оприлюднено в педагогічній пресі [1] та на кількох наукових конференціях і семінарах. Метою інформатизації мережі бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів є осучаснення навчально-виховного процесу в школі завдяки перетворенню цих бібліотек на сучасні комп'ютеризовані інформаційно-бібліотечні центри, здатні забезпечити інформаційну підтримку рівного доступу до якісної освіти в Україні, а шкільного бібліотекаря з навчально-допоміжного працівника — на провідника інформаційного забезпечення. Концепція також передбачає створення багаторівневої інфраструктури підтримки як обов'язкової складової процесу інформатизації на регіональному й державному рівнях. Реалізувати концепцію пропонуємо на засадах варіативності й поліцентризму з широким застосуванням інтернет-технологій.

Першим кроком на шляху науково-методичного забезпечення реалізації основних положень Концепції інформатизації мережі бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів України стало створення проекту програми реалізації Концепції наприкінці 2005 р., що передбачає створення трьох складових науково-методичного забезпечення — інституційної, кадрової й технологічної.

До *інституційної* складової мають увійти положення про структурні інституції, передбачені Концепцією: шкільні медіацентри, регіональні та обласні ресурсно-методичні й провайдерські центри, загальнодержавний науково-методичний та ресурсний центр мережі освітянських бібліотек України на базі ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. До *кадрової* — службові інструкції для фахівців зазначених вище інституцій. До *технологічної* — інструкції на технологічні процеси, що відбуватимуться згідно з основними положеннями Концепції.

Створити науково-методичне забезпечення заплановано за два етапи. На першому з них передбачено розробити інституційну й розпочати створення кадрової складової документів науково-методичного забезпечення, а саме:

- Типового положення про медіацентр загальноосвітнього навчального закладу України;
- Типового положення про обласний центр електронних ресурсів мережі бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів;
- Положення про Всеукраїнський державний науково-методичний та ресурсний центр мережі освітянських бібліотек на базі ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського;
- Службової інструкції шкільного бібліотекаря-медіаспеціаліста.

Слід визнати, що незважаючи на всі негаразди, в Україні набирає обер-